

Művész leszek... lettem

Kocsis Katica: *Weiler Péter*

Budapest, Inda Press Kft., 2025, 293 oldal

Olvasni jó, képeket nézni is jó. Ha a kettő egyszerre lehetséges, az a legjobb. Erre valók a művészeti albumok. Igaz, hogy minden megtalálható a neten, a honlapokon, ám értő elemzés, egy életút összefoglalása, alkotók és műveik elhelyezése a korban, mindez együtt: nem.

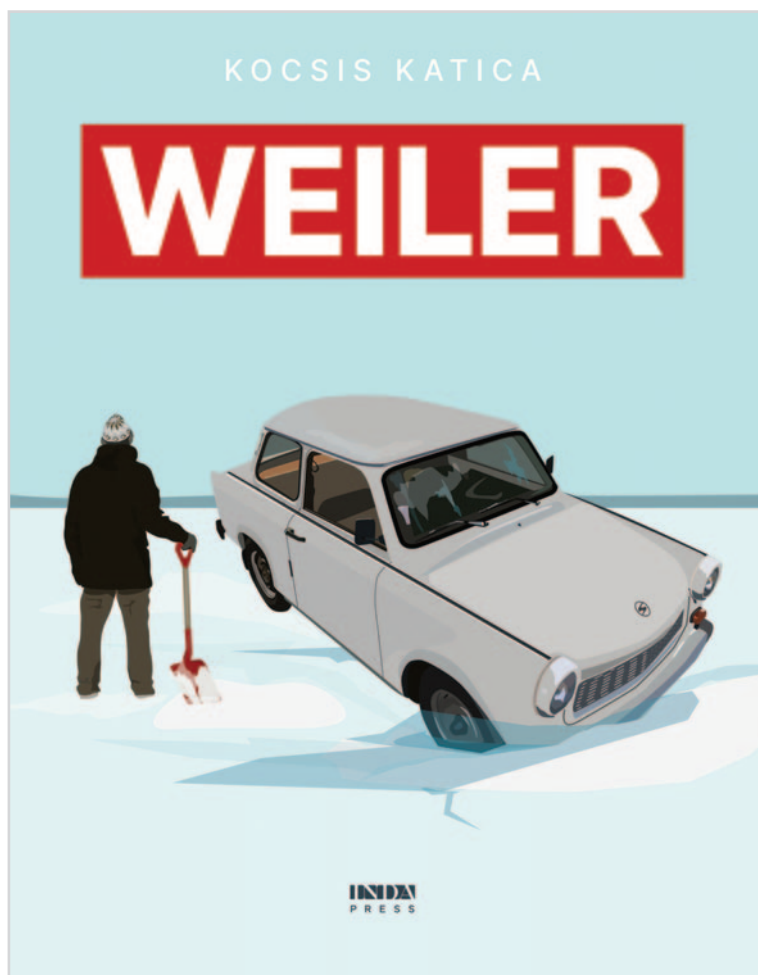
Kocsis Katica esztéta, művészeti író, kurátor erre vállalkozott *Weiler* című munkájában, amelynek főszereplője Weiler Péter képzőművész, akinek életútja és munkássága elég izgalmas ahhoz, hogy kötet szülessen róla. Kettejük kollaborációját jelentette meg az Inda Press, amelyről a következőket találjuk a kiadó honlapján: „Weiler Péter őszinte és higgadtan kitérőlejtő életrajzát tartja kezében

a kedves olvasó, amely egyszerre nagyon személyes és intim, ugyanakkor nem mentes a teoretikus szándéktól sem. Kocsis Katica a Weiler-univerzum mélyére ás, így lesz ez a könyv egyszerre vallomás, életút, monográfia, katalógus, album, miegymás.”

Ki Weiler Péter? – teheti fel a kérdést az olvasó. A *Weiler* adja meg a legjobb választ minderre, ám nyilvánvalóan máshonnan is informálódhatunk. A pécsi születésű alkotó az amerikai The Art Institute of Philadelphia és a New York-i School of Visual Arts intézményeiben tanult. „Első önálló kiállítását 1993-ban rendezték meg a Blitz Galériában. 1995 óta rendszeresen szervez performanszokat is, amelyekkel az aktuális politikai, társadalmi jelenségekre reflektál. Művei kimerevített filmkockák, amelyeken mindenki számára ismerős történeteket oszt meg a magyarországi politikai és társadalmi élet érzelmi vonatkozásaival kapcsolatban” – olvasható az Apollo Gallery honlapján. Munkáit, amelyeket többnyire fotó inspirál, a nosztalgia és a melankólia hatja át. A kortárs művészetet is gyakorlatilag behálózó AI-technológiát úgyszintén használja. 2021-ben hazánkban először ő készített és értékesített művet kriptovalutáért. Weiler széleskörűen értelmezi a művészet fogalmát, megjelenési formáit és tereit. Különös performanszai nagy médiafigyelmet kaptak. 2010-ben *Elvis Budapesten* című képeslap- és poszterkollekciói a Hajtás Pajtás biciklifutárok hátizsákján járták be a fővárost. 2014-ben a Veszprém vármegyében található Köveskál buszmegállóját alakította át galériává, és mutatta be *Route '71* címmel balatoni tematikájú sorozatát. Tihanyban egy oldtimer Robur buszban (a Robur kelet-németországi járműgyártóként működött Zittauban) rendezett tárlatot a Balaton ihlette fotóalapú giclée-sorozatából. Már pusztán ezek a meghökkentő „fellépések” is érdekessé teszik Weiler személyét, nem beszélve pályájának további, mindig meglepő fordulatairól, melyekről a kötetben saját reflexióival kísérve olvashatunk.

A *Weiler* szíve, lelke, motorja kétségkívül címadója, ám ne feledkezzünk el az íróról sem. A kortárs képzőművészettel foglalkozó, kurátorként is dolgozó Kocsis Katica írói tevékenysége a *kultura.hu* oldalán indult. Elmondása szerint az Instagram-oldalán közzétett műterem-látogató videósorozatával lett ismertebb. Ekkor (vagy még picit

Kocsis Katica,
Weiler Péter
© Weiler Péter

korábban) figyelt fel rá Weiler Péter is, aki a 2022-es *Kár lett volna disszidálni* című tárlatán találkozott vele először a Kincsem-palotában.

Weiler Péter úgy emlékszik, hogy miután megszületett benne a könyv ötlete, érdeklődött, hogy kit javasolnak szerzőnek. Többen is említették Kocsis Katica nevét, így számára magától értetődő volt, hogy vele kell beszélnie. Már az első találkozásukkor – miként fogalmazott – egy hullámhosszon voltak. Weiler egy albumot szeretett volna, sok képpel, mellé körülbelül nyolcoldalas interjúval. Kocsis rábeszélte, hogy legyen rendes kötet, ami album és memoár, vagyis hibrid mű, amelyben Weiler művészeti univerzuma teoretikusan is a helyére kerül. Így indultak el 2024 januárjában azon az egy éven át tartó nehéz úton, amelynek Weiler szerint roppant szórakoztató volt minden állomása. A cél olyan kötet megírása volt, amely nemcsak az alkotó művészetéről szól, hanem emberként is bemutatja. Kéthetente találkoztak, átbeszélve az adott napon egy meghatározott témát. „Találkozóinkon rengeteget beszélgettünk festészetről, a művészet jövőjéről, miközben az is világossá vált, hogy Weiler kívülállósága a beskatulyázhatatlanságból és az öntörvényűségéből fakad. Utóbbi nem a normákkal való szembeszegülést jelenti

nála, hanem azt, hogy a saját útját tapossa még akkor is, ha ez azzal jár, hogy bizonyos közösségekben nem találja a helyét” (11.) – mesélte a közös munkáról Kocsis Katica.

Sokan mondják, az ötvenedik év vízválasztó. Weiler Péter 2024-ben töltötte be az ötvenet. A kerek évforduló jó apropót szolgáltatott ehhez a visszatekintésnek is mondható kiadványhoz, amely kronologikusan halad végig az életúton. Ez nem jelenti, hogy életrajzot tartunk a kezünkben, de a visszaemlékezésnek – hiszen minden részben megszólal Weiler – természetes menete, hogy a múltból indul. Ebbe a kronologikus ívbe ékelődnek olyan fontos témakörök, mint a filmzés, a fotózás vagy például a giclée-nyomat és olajvászon közötti különbség. Változó terjedelemben és ott, ahol az alkotó számára a legaktuálisabb, a legfontosabb kérdés volt, és a mából visszatekintve, önreflexív módon. Ez a szerkesztési mód egyben lehetőséget nyújt a kitérőkre, mások megszólaltatására is, és ennek köszönhető, hogy nem csupán Weiler szövegeinek terjedelme, hanem a mélyen személyes, kötetlen mesélési stílusa miatt is úgy érezhetjük, hogy memoárt tartunk a kezünkben. De ez nem baj, hiszen így megismerni véljük a művész mögött álló embert, és az sem mellékes, hogy ettől olvasmányos, lebilincselően érdekes a könyv,

Weiler Péter,
Én és a kisöcsém
bosszút állunk
a dallárbolt
vásárlóin,
miközben
a Hubba Bubba
rágók a plafonig
nőnek,
2021
© Weiler Péter

Weiler Péter,
Rauschenberg
megvitatása
a biennáléről
hazavezető
úton (1964),
2021

© Weiler Péter

amely egyben kortörténet is. Fél évszázad távlatából való visszaemlékezés már képes indirekt módon is egyfajta történelmet kirajzolni, ráadásul úgy, hogy vállaltan szubjektív, ami mindig érdekes, mert egyben a visszatekintőről is szól.

Különösen érdekesnek találtam, hogy a kötet jelentős része Weiler gyermekkoráról szól, iskolai éveiről, azaz Pécsről. Leginkább a *Pécs emlékeket gyűjtő dobozzá vált – A szülővároshoz fűződő viszony* című fejezet, de a rá következő, a *Hatalmas törés volt bekerülni az iskolába – A magány helyei* című is ilyen. Pécs nekem is a második otthonom, gyermekkoromban és most is sok időt töltök ott, de leginkább a családom révén ismerem a várost. Igaz, másik család, más otthon, más érzelmek. Természetesen különböznek Weiler emlékeitől, és éppen emiatt voltak érdekesek az erről szóló részek. Az is kiderült, hogy a család és a gyermekkor mennyire meghatározó az életben, nem véletlen, hogy Weiler is vissza-visszatér erre írásában.

Hogy művésszé válásában is szerepet játszott, ezt maga is megfogalmazza: „Óhatatlanul minden művészen felmerül a gondolat, hogy valahogy nyomot akar hagyni a világban. Ez a nyughatatlanság biztosan a szüleimtől is ered. Örökség.” (293.) A kötet kilencedik oldalán mutat-

kozik be Weiler Péter. Az összefoglaló rövid, lényegre törő, de mondataiból kiderülnek a munkásságát lefedő legfontosabb kulcsszavak: multimédiás művész, az épített, modern városi környezet és ember viszonya, melankólia és nosztalgia, giclée-technológia. Ez után Kocsis Katica hasonlóan rövidre szabott szövege következik, amelyben a kötet koncepciójának megszületéséről és a munkafolyamatról olvashatunk, és arról, milyennek látja a kötet tárgyát, Weiler világát.

A Weiler a jobbára felhőtlen gyermekkortól a 2024-es Apollo Galleryben rendezett *Mit adtak nekünk a magyarok?* című kiállításig követi az eseményeket. Az időrendet megszakító kitérők elengedhetetlenek Weiler művészetének megismeréséhez. Ilyen például a *Pontosan oda tudok hoptanálni... – A fotók szerepe a Weiler családban* fejezet, amelyben a következőt olvashatjuk: „A családbunkban a fotózás a mindennapok része volt. A szüleim akkor vették meg az első kamerájukat, amikor megszülettem: ez egy Yashica Electro 35 volt, amit apám gyorsan megtanult mesterien kezelni.” (16.) Tehát adott volt, hogy a szülők Weilerrel is megszerettessék a fotózást, amelyről úgy vélekedik, még most is az ünnepek fontos része, ahogy megállítják és rögzítik a pillanatot. „A mai, felgyorsult vi-

lágban nagyon érdekessé vált a fotóhoz való viszonyom. Továbbra is ragaszkodom ezekhez a felvételekhez, pedig a digitális képekkel már nem lehet megcsinálni azt, amit a szüleimmel gyerekként megtudtunk.” (17.) Nézőpont kérdése, hogy jól van-e ez így, vagy sem.

Felborítja a kronológiát a *Nekem a Balaton – Weiler élményei a tónál* című fejezet. Ekkor már túl vagyunk a gyermekkori élményeken, mégis visszakanyarodunk ugyanoda. Pontosabban Balatonlellére, ahol az alkotó nagyapjának húsz négyzetméteres nyaralója volt. Sok időt töltött

itt az iskolai szünetekben, amire leginkább emlékezik, az a végtelen szabadság érzése. Háborítatlanul és korlátlanul járt-kelt a környéken. Mint kiderül: fagyizott, strandolt, mindig talált valakit, akivel barátkozhatott. Hogy mennyire volt meghatározó ez az élmény, és milyen pontosak Weiler megfigyelései, arról a később született sorozatok árulkodnak, amelyek a nosztalgián túl ironikus képet adnak a korról, a szocialista dizájnról. Ennek kontrasztja az Amerikában töltött időről szóló visszaemlékezés, amely sorsfordító impulzust jelentett számára. Megindítóan

Weiler Péter,
Az utolsó fagyí,
mielőtt
disszidálunk,
2023
© Weiler Péter

őszintén vall legbensőbb érzéseiről, a lelket felszabadítókról, de a megnyomorítókról is: a merész vállalkozó kedvről, de a magányról és az életében többször előtűró szorongásról is.

A szerző és „szereplője” érdeme az a „lendület,” ami a kötet végéig kitart. A tartalomjegyzékből kiderül Weiler sokoldalúsága: az üzleti életben érdekelt, lakberendezéssel foglalkozott, a divatiparban is dolgozott S. Hegyi Lucia divattervezőnek. *A képzőművészetből átnyergelni az üzleti életbe* fejezet szerint amerikai stúdiómai mellett itthoni képzésben is részt vett. A budapesti IBS (International Business School) Bachelor of Arts in Business Studies kurzusára járt. Philadelphiából hazatérve valami kézzelfogható, később hasznosítható dolog tanulásába kívánt belevágni. Az amerikai művészeti képzést nagy hátránnyal élte meg, így konkrét célt tűzött ki, hogy miként hozza be az elvesztegetett időt. „A kilencvenes évek közepén járunk, amikor mindenki hitt a kapitalizmusban, eufória hatotta át a levegőt, azt éreztük, hogy bárkiből bárki lehet. Ha diplomát szereztél, egyből jó álláshoz juthattál. Engem is megcsapott ennek a szele, ezért is gondolkodtam, hogy az üzleti világ felé kell mozduljak.” (168.) Sem egy amerikai BA-képzésre, sem az IBS-re azonban nem volt pénze. Végül elérte, hogy fest nyolc képet a tandíj fejében (ezek a munkák a mai napig az IBS-színházterem bejáratának falát díszítik). Későbbi üzleti vállalkozásainak megalapításához kellett az ismertség is. Ez megvolt, köszönhetően a Friderikusz Sándor műsorában való szereplésnek és Geszti Péternek, akivel az *Ász* című tehetségkutató műsorban forgatott együtt. És ha nevek kerülnek szóba: ő is, mások is megszólalnak a kötetben: dr.Máriás festőművész, író, zenész, a már említett S. Hegyi Lucia, Hevesi Judit költő, kritikus és dr. Bacsek Júlia művészettörténész. Ezek a nyilatkozatok színesítik az amúgy is élményekkel, fordulatokkal teli életutat, nem utolsósorban pedig más szemszögből beszélnek Weilerről.

Hogy miért jó olvasni a *Weilert*? Az első bekezdéstől érződik, hogy olyasvalaki írta, aki alaposan megismerte az alkotót, aki kérdéseivel vagy azzal, hogy meghallgatta, lehetővé tette, hogy őszintén meséljen nemcsak a művészetéről, alkotói folyamatáról, de magányról, szorongásról, életérzésről is. Szerényen húzódnak meg a háttérben Kocsis Katica elemzései és értelmezései, olykor az alkotóhoz kapcsolódó fogalmakat járja körül, máskor a művek létrejöttét ismerteti. Szakmaiságában, stílusában különböző

szövegei más színnel szerepelnek, mégis olykor nem egyértelmű, hogy „ezt most ki mondja”. A beszélgetések alapján való írás nem lehetett könnyű feladat. A kötet szerkesztéséért Reisz-Varga Zsófia felelt, aki Kocsis Katica szerint az ő néhol érzelmes, túlburjánzó mondatait terelte mederbe. Az arculatáról és tördeléséről Sebastian Stachowski gondoskodott. Sokféle eszközt kellett bevetnie, hogy elkülönüljenek a szerzők és a megjelenés szerinti szövegek. Ez nem mindig jól követhető. A kék színvilágú külső és az album képe mutató, jó érzéssel vesszük kézbe.

Egy alkotóművészt bemutató kötet nemcsak az írott szöveggel nyeri el az olvasó tetszését. A *Weiler* gazdagon illusztrált, minden oldalra jut kép: a szülői kameráról, a családi fotógyűjteményről, kiállításokról és a legfontosabb alkotásokról, a giclée-vásznakról, amelyek jó része magángyűjteményekben található, mint a *Boci* (2014), *Sose utazunk egyedül* (2020), *Gyorsulási verseny* (2024), *Értelmiségi reggel* (2024), *Reggeli kávé az első komp előtt* (2024).

Művészeti albumokkal nem telített a könyvpiac, hiszen már nem csak ezekből ismerhetjük meg az alkotásokat. Éppen ezért nagyobb létjogosultsága van az ilyen „hibrid” jellegű köteteknek, amelyek komplexebb módon közelítenek egy-egy alkotó életművéhez. Különösen akkor, ha az alkotó ötvenéves, ami megér egy számvetést, összegzést. Akik eddig nem ismerték, netán félreismerték, most átfogó képet kapnak Weiler Péter sokszínű, olykor megosztó pályájáról, művészi szándékairól. Csöndes, szerény embernek ismerik, aki mindig tudta, hogy mit akar, munkáiban, ötleteiben kitartóan tört előre. Egyszerre jellemző rá a művészi öntudat és az üzletember realitásérzéke. Mindig valami új foglalkoztatja, gondolatai a művészet jövőjéről megfontolandók, hiszen különös érzéke van, hogy előre lássa a dolgokat, miközben meghatározzák saját múltbéli emlékei is.

Álljanak itt zárásként a *Weiler* első lapjain olvasható mottó kezdő sorai: „Egész életemben egyetlen dolgot akartam: művésszé válni. Művészként élni. Létrehozni, inspirálni, hatást elérni, kapcsolódni és az alkotásaimmal beszédtemává lenni. Számomra a művészet azt jelenti: élek és a közösség része vagyok. Művészet nélkül elsüllydek...” Eszerint Weiler Péter számára a tágan értelmezett művészet létkérdés. Hogy műalkotásokként tekinthetünk-e kompozícióira, művészet-e, amit csinál – mindenki döntse el maga. Ez a kötet segít ebben.